

A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság 2021. II. félévi programjai

2021. szeptember 30. 17 óra

Egy elfelejtett reformkori színésznő nyomában Halasy Józsefné, sz. Gärber Erzsébet, Horthy Miklós rejtélyes nagyanyja

Előadó: DR. CSEH GÉZA ny. főlevéltáros

Az ülést vezeti: PANDULA ATTILA elnök

Horthy Miklós szárnysegédi szolgálatának végén, 1913. november 24-én elnyerte a császári-királyi kamarási címet. A gyors karriert ígérő udvari méltóságra már az 1880-as évek végétől pályázott, ám családfájának hiányosságai ebben akadályozták, ugyanis anyai nagyanyja nemesi származásáról semmilyen hiteles igazolást nem tudott beszerezni. Ferenc József Horthyt végül mégis kamarásává nevezte ki, mivel udvari szolgálatával rendkívül elégedett volt. A családfa hiányosságaira később a nácik felfigyeltek és a kormányzó keresztény származását is megkérdőjelezték. Előadónknak, Cseh Géza ny. főlevéltárosnak a digitalizált bécsi katolikus anyakönyvek és színházi lapok, továbbá a magyarországi és az osztrák levéltárak iratainak felhasználásával nemrég sikerült a családi titok igazi okát, Horthy Miklós nagyanyjának alacsony sorból való származását és színésznői múltját feltárni. Az előadás a kutatási eredményeket kívánja ismertetni, amelyeket a *Turul* folyóirat 2019/4. számában publikált.

2021. október 28. 17 óra

A hadigondozási irat mint családtörténeti forrás Egy kihasználatlan forrástípus bemutatása az MNL Veszprém Megyei Levéltárában őrzött hadigondozási iratok alapján

Előadó: KARIKA TÍMEA levéltáros (MNL Veszprém Megyei Levéltára)

Az ülést vezeti: TÖRÖK RÓBERT titkár

A hadirokkant, hadiözvegy, hadiárva megjelölések – ha úgy vesszük – a háború tényéhez szorosan kötődő, azzal egyidős fogalmak, a hadviselő állam róluk való szervezett gondoskodása azonban Magyarországon csak a 20. században valósult meg. Az I. világháború során elszenvedett óriási emberveszteség, a rengeteg betegen, megrokkanva hazatért katona teljes vagy részleges munkaképtelensége családok tömegének megélhetését fenyegette – ez követelte ki a hadigondozás működőképes gépezetének megszervezését. A hadigondozási eljárás kérelemre indult meg, amelyhez csatolni kellett bizonyos, az igényjogosultságot alátámasztó okiratokat: anyakönyvi kivonatokat, keresztleveleket, községi bizonyítványokat, katonai iratokat, egészségügyi dokumentumokat, tanúvallomási jegyzőkönyveket, de ezek mellett esetenként tábori levelezőlapok, fényképek is kerültek a döntésre jogosultakhoz. Ez az irategyüttes bőséges, de ez idáig kihasználatlan forrása a családtörténeti kutatásoknak. Segítségével – szerencsés esetben – a levéltárakban fellelhető szokásos adatokon kívül megismerhetjük a háborús események áldozatává vált felmenőink személyleírását, háborús szolgálatának történetét, egészségi állapotát, családi és vagoni viszonyait, esetleg megérinthejtük ujjlenyomatát is.

Az előadó röviden bemutatja a magyarországi hadigondozási eljárás menetét és a hadigondozottak körét a két világháború tekintetében. Részletesebben lesz szó a

hadigondozási eljárás során használt és keletkezett iratok fajtáiról, adattartalmáról, levéltári lelőhelyükről, valamint forrásként való felhasználásuk lehetőségeiről és feldolgozásukról.

2021. november 25. 17 óra

Egy Fejér megyei evangélikus család évszázadai

Előadó: SZEMEREI JÁNOS evangélikus püspök

Az ülést vezeti: DEBRECZENI-DROPPÁN BÉLA főtítká

Ahogy a legtöbb családkutató, ő is gyanútlanul keveredett bele. Egy, szülőfaluját, Lajoskomáromot bemutató könyv tette kíváncsivá. Először csak azt szeretne volna megtudni, hogy az ismerős nevű falualapítók közül kitől származik. A kutatás közben persze új és új kérdések vetődtek fel, amire sikerült könnyen választ találni, de volt olyan is, amire nem. Azt viszont megtapasztalta, hogy örömet adott, amikor sikerült kideríteni egy rejtélyt vagy megérteni egy összefüggést. A legizgalmasabb tapasztalat az volt, hogy egyfajta időutazássá vált az egész. Az ősöknek nemcsak a neve vagy a foglalkozása rajzolódott ki a homályos múltból, hanem olyasmiket láthatott meg ezáltal, amit korábban soha. Mint amikor egy modern szondával ismeretlen, korábban soha nem látott helyekre pillanthat be az ember. Az érzelmi kötődés miatt, mintha az ősei szemeivel nézhetne körül a múltban...

Meglepetések is érthetik a múltban bújáskodót. Őt például teljesen váratlanul érte, mert semmit nem tudott arról, hogy az egyik felmenője pl. ugyanabban a kis faluban Gyúrón, ahol 32 éve a lelkészi szolgálatát kezdte, 180 évvel előtte az övéhez hasonló hivatásban állt kántortanítóként, és abban a temetőben pihen, ahol korábban elég sokszor temetett. Még nagyobb meglepetés volt számára az, hogy a győri püspöki hivatal márványtábláján olvasható püspökök névsorában egy 400 évvel ezelőtt élt hivatali elődjéről az derült ki, hogy 12. generációs ősapja...

2021. december 16. 17 óra

Miért éppen Esterházy?

Előadó: MAROSI ESZTER művészettörténész (Iparművészeti Múzeum Adattára)

Az ülést vezeti: OGOLJUK-BERZSENYI ANETT titká

Utazás az Iparművészeti Múzeum három miniatűr portréja körül. Az agnoszkálás folyamata és nehézségei. Esterházy név felmerülése mennyire indokolt? Okok, és észrevételek. Praktikusság a készítés mögött. Technikai különlegességekről beszélhetünk-e?

Az Iparművészeti Múzeum miniatűrgyűjteményének rövid bemutatása, kialakulás, jellemzők. – Miért volt fontos a miniatűr? Korok, és időszakok hatása a kérdéses darabokra. Egyes darabok, azonosítható szereplők felvonultatása vázlatként. Az arisztokrácia világának megjelenése a miniatűröknél, nemcsak az IMM darabjai által.

Az előadások helyszíne: Magyar Nemzeti Múzeum Díszterem (szept. 30., nov. 25.)
és a Lapidárium (okt. 28., dec. 16.)

Budapest, VIII. kerület, Múzeum krt. 14–16. (Bejövetel a főkapun vagy a Bródy Sándor utca felőli bejáraton.)